

Dadansoddi ar gyfer Polisi

Analysis for Policy

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

www.llyw.cymru
www.gov.wales

Gwerthuso Gofyn a Gweithredu

Catherine Harris, Lindsey McCarthy, Beth Speake (Centre for Regional Economic and Social Research)

Alice Hulbert, Jim Clifford (Sonnet Advisory and Impact)

Cefndir polisi

Strategaeth Genedlaethol Llywodraeth Cymru ar Drais yn erbyn Menywod a Thrais Rhywiol (2016) yn dilyn ymlaen o Ddeddf VAWDASV (Cymru) (2015).

Amcanion y Strategaeth Genedlaethol:

Beth yw Gofyn a Gweithredu?

“Proses o ymchwilio wedi ei dargedu ar draws Gwasanaeth Cyhoeddus Cymru mewn perthynas â thrais yn erbyn menywod, cam-drin domestig a thrais rhywiol a phroses o ymchwilio fel mater o drefn o fewn gwasanaethau mamau a bydwreigiaeth, lleoliadau iechyd meddwl a chamdriniaeth plant” (Llywodraeth Cymru, 2019, tud.3).

Hyfforddiant wedi ei anelu at weithwyr proffesiynol Grŵp 2 a Grŵp 3 o dan Fframwaith Hyfforddiant Cenedlaethol (NTF) (Llywodraeth Cymru, 2019), yn cynnwys rolau mewn:

- Awdurdodau Lleol
- Byrddau Iechyd
- Gwasanaethau Tân ac Achub
- Ymddiriedolaethau'r GIG
- Ymddiriedolaeth GIG Gwasanaeth Ambiwlans Cymru

Nodau Gofyn a Gweithredu

- adnabod mwy sydd yn profi VAWDASV
- cynnig atgyfeiriadau ac ymyriadau
- dechrau creu diwylliant ar draws y sector gwasanaethau cyhoeddus lle mae dealltwriaeth o bwysigrwydd mynd i'r afael â VAWDASV
- gwella'r ymateb i'r rheiny sydd yn profi VAWDASV ag anghenion cymhleth eraill
- ymgysylltu'n rhagweithiol gyda'r rheiny sydd yn agored i niwed ac yn gudd, ar y cyfle cyntaf

Analysis for Policy

Gwerthuso Gofyn a Gweithredu

Ym mis Medi 2020, comisiynodd Llywodraeth Cymru Brifysgol Sheffield Hallam a Sonnet Advisory and Impact i gynnal y gwerthusiad. Mae'r sleidiau hyn yn rhoi methodoleg, prif ganfyddiadau ac argymhellion y gwaith.

Mae'r manylion llawn ar gael yn yr adroddiad:

Harris, C., McCarthy, L., Speake, Hulbert, A. & Clifford, J. (2022).

Gwerthuso Gofyn a Gweithredu. Caerdydd: Llywodraeth Cymru, adroddiad GSR rhif 2/2022. Ar gael yn: <https://llyw.cymru/gwerthuso-gofyn-gweithredu>

**Sheffield
Hallam
University**

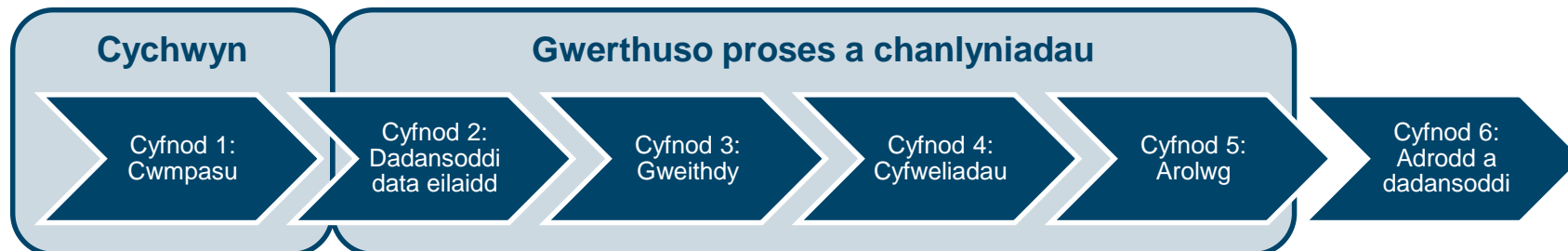

Gwerthuso Gofyn a Gweithredu

Nodau'r gwerthusiad oedd:

- archwilio effeithiolrwydd rhoi'r hyfforddiant ar waith hyd yn hyn
- archwilio effaith hyfforddiant Gofyn a Gweithredu ar unigolion ac, o ganlyniad, asesu pa mor llwyddiannus y mae'n bodloni nodau Gofyn a Gweithredu
- archwilio pa mor effeithiol y mae'r hyfforddiant yn cyfrannu at amcanion y Strategaeth Genedlaethol.

Methodoleg

Cyfnod 1: Cwmpasu

- 10 cyfweiliad manwl gyda rhanddeiliaid strategol (4 Llywodraeth Cymru, 3 Cymorth i Ferched Cymru, 3 awdurdod perthnasol)
- Adnabod data eilaidd
- Arsylwadau sesiynau hyfforddi
- Adroddiad interim i Lywodraeth Cymru

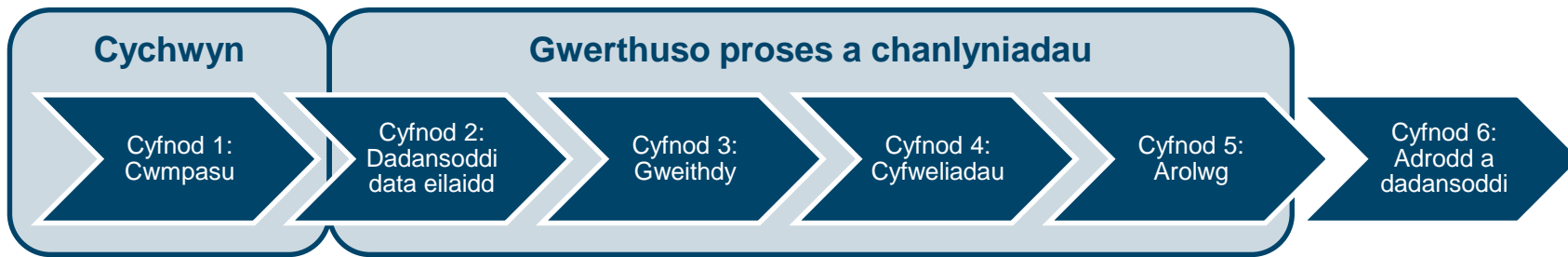
Cyfnod 2: Dadansoddi data eilaidd

- Deunyddiau hyfforddiant, offer monitro ac adroddiadau gwerthuso

Cyfnod 3: Gweithdy

- Gweithdy hanner diwrnod ar-lein gyda 6 hyfforddwr Gofyn a Gweithredu

Methodoleg

Cyfnod 4: Cyfweiliadau

42 cyfweiliad manwl, yn cynnwys:

- 10 cydlynnydd rhanbarthol
- 24 hyfforddwr Gofyn a Gweithredu (16 awdurdod lleol, 4 bwrdd iechyd, 4 arbenigwr trydydd sector)
- 5 'dysgwyr' Gofyn a Gweithredu
- 3 arweinydd hyfforddiant

Cyfnod 5: Arolwg

- 382 o ymatebion
- Cyfradd ymateb c.3%
 - 45% staff ALI, 38% byrddau iechyd, 12% tân ac achub, 5% trydydd sector/arbenigol
 - Roedd 23% yn hyfforddwyr Gofyn a Gweithredu – roedd 83% wedi mynychu Hyfforddi'r Hyfforddwr Grŵp 2, roedd 42% wedi mynychu Hyfforddi'r Hyfforddwr Grŵp 3. Roedd 71% yn defnyddio WWA, roedd 21% yn defnyddio'r GIG.
 - Roedd 63% wedi mynychu hyfforddiant ymwybyddiaeth O'r rhain, roedd 99% wedi mynychu Grŵp 2 a 6% wedi mynychu Grŵp 3.
 - Roedd y rhan fwyaf wedi mynychu hyfforddiant ymwybyddiaeth yn 2021 ac felly wedi gwneud hyn ar-lein (73%).

Prif ganfyddiadau – effeithiolrwydd cyflwyno

Heriau:

- Gallu i fynychu cyrsiau, cwblhau asesiadau a chyflwyno hyfforddiant
- Sefydlu a chynnal cronfa o hyfforddwyr – trosiant staff a chyfleoedd cyfyngedig i hyfforddi hyfforddwyr newydd
- Cyflwyno fesul cam sy'n golygu nad oedd hyfforddwyr Grŵp 3 wedi eu hyfforddi eto
- Swm a phroses dyrannu grant cymhorthdal Gofyn a Gweithredu

Felly mae hynny'n broblem fawr oherwydd pan ddaeth ein person rhanbarthol atom ni a dweud dim ond y cyllid hwn sydd gennym sydd yn gyfwerth â rhyw 12 cwrs Gofyn a Gweithredu, rwyf wedi rhoi tua 40 cwrs i mewn, felly ar gyfer y gweddill, mae'n rhaid i'n hawdurdod lleol ddod o hyd i'r cyllid ar eu cyfer ac mae hynny wedi bod yn broblem oherwydd bydd yn gorfod dod allan o gyllidebau hyfforddiant eraill sydd yn rhoi mwy o bwysau arnaf i am ein bod i gyd yn cael ein gwasgu i'r eithaf mewn adrannau llywodraeth leol ar hyn o bryd.

Hyfforddwr 1, anarbenigol

Galluogwyr:

- Cymorth busnes a gweinyddu wrth gydlynu hyfforddiant
- Cyfathrebu nodau ac amcanion Gofyn a Gweithredu yn glir
- Cyd-gyflwyno hyfforddiant gydag arbenigwyr trydydd sector

Maent yn arbenigwyr yn eu maes eu hunain hefyd felly nid ydynt yno i ddarparu cymorth gweinyddol yn unig, ond maent yn gwneud eu cyfraniadau eu hunain ac mae wedi bod o fudd mawr am eich bod yn cael arbenigedd gwasanaeth arall. Er enghraifft, un o'r cyflwyniadau cyntaf y gwnes i oedd gyda rhywun oedd yn gweithio yn y SARC [Canolfan Atgyfeirio Ymosodiadau Rhywiol] felly roedd yn ddefnyddiol iawn pan oeddem yn sôn am ochr trais rhywiol yr hyfforddiant, roeddent yn gallu rhoi mewnbyn da iawn i hynny.

Hyfforddwr 12, arbenigwr trydydd sector

Prif ganfyddiadau – yr angen i Ofyn a Gweithredu gyd-fynd ag ymagweddau eraill

- Gofyn a Gweithredu'n cael ei ystyried yn ffordd effeithiol o roi VAWDASV ar yr agenda mewn sefydliadau – angen a blaenoriaeth glir.
- Gofyn a Gweithredu yn llenwi bwlch o ran datblygu sgiliau yn 'gofyn a gweithredu' ac ymyrraeth gynnar.
- Model Hyfforddi'r Hyfforddwr yn cael ei gefnogi – perchnogaeth leol, buddsoddiad gan staff a phwynt cyswllt parhaus.
- Dehongliad llac o grwpiau blaenoriaeth ar gyfer hyfforddiant – perthnasedd Gofyn a Gweithredu i bawb.
- Pwysigrwydd cyllid a chymorth parhaus a chynnydd yn y grant cymhorthdal.

Mae Cymorth i Ferched Cymru eisoes yn ein cynorthwyo i ddarparu diwrnod llawn o hyfforddiant cam-drin domestig ar sail aml-asiantaeth ac maent yn gwneud hynny chwe gwaith y flwyddyn efallai ac maent hefyd yn cynnal hyfforddiant hanner diwrnod ar reolaeth drwy orfodaeth, rydym wedi cael hynny ers peth amser. Felly rwy'n credu bod Gofyn a Gweithredu yn ategu hynny am ei fod yn fwy penodol [...] rwy'n credu cyn Gofyn a Gweithredu ni fyddent wedi ystyried mai nhw oedd y person iawn i ofyn y cwestiynau hynny, byddent wedi meddwl mai busnes rhywun arall oedd hynny.

Hyfforddwr 6, anarbenigol

Rwy'n credu ei fod yn adeiladol, gyda fy nghefnidir i, rydym bob amser wedi gwneud hyfforddiant diogelu, mae cam-drin domestig bob amser wedi bod yn rhan o hynny ond pan wyf wedi ei wneud o'r blaen mae wedi canolbwyntio i raddau helaeth iawn, yn amlwg, ar yr unigolyn a'r goroeswr, ond i raddau helaeth o safbwynt diogelu'r plentyn hefyd. Mae hyn yn ychwanegol, rwy'n credu ei fod yn bwysig iawn

Hyfforddwr 10, anarbenigol

Prif ganfyddiadau – monitro a gwerthuso

- Casglu holiaduron cyn ac ar ôl hyfforddiant yn fwy heriol oherwydd symud i hyfforddiant ar-lein – prinder dychweliadau.
- Byddai cysylltu adborth gan ddysgwyr â hyfforddwyr yn ddefnyddiol.
- Byddai system fonitro ar gyfer casglu effeithiau tymor canolig i hirdymor yn ddefnyddiol, e.e. monitro atgyfeiriadau.
- Mae angen prosesau i alluogi data i gael ei gasglu'n well yn lleol a data mwy cyson yn gyffredinol, tra'n lleihau'r baich ar weithwyr proffesiynol.

Prif ganfyddiadau – effeithiau Gofyn a Gweithredu

Rwyf wedi cynyddu fy ngwybodaeth a'm hymwybyddiaeth o arwyddion a symptomau VAWDASV

87%

Rwyf wedi cynyddu fy ngwybodaeth a'm hymwybyddiaeth o'r gwahanol fathau o VAWDASV

87%

Rwy'n teimlo'n fwy hyderus yn gwybod beth i'w wneud (e.e. cynnig atgyfeiriadau neu ymyriadau) os byddaf yn derbyn datgeliad gan rywun sy'n cael profiad o VAWDASV

83%

Rwy'n teimlo'n fwy hyderus i ofyn cwestiynau priodol i annog datgeliadau gan oroeswyr

80%

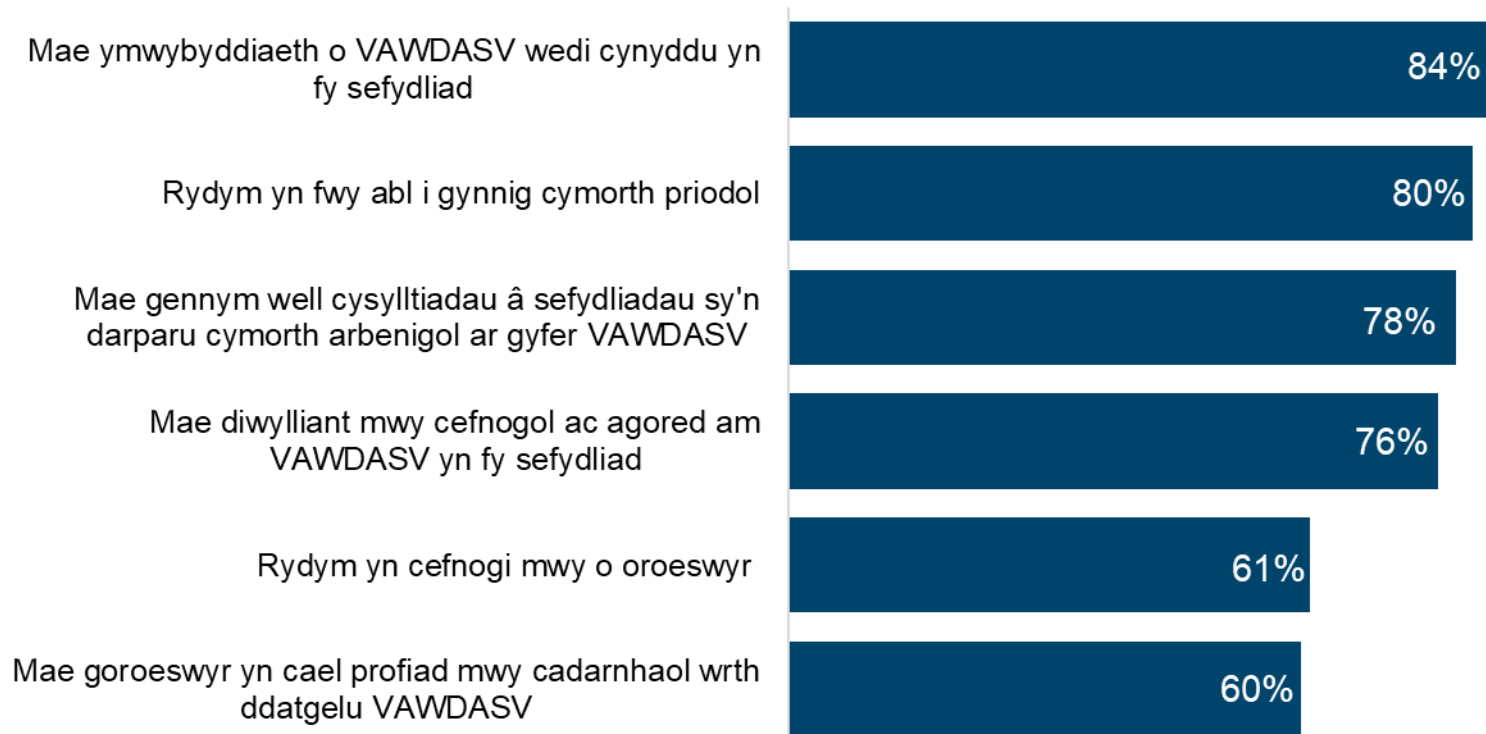
Rwy'n teimlo fy mod yn gallu rhoi fy hyfforddiant ar waith yn uniongyrchol yn dilyn y cwrs ('gofyn' a 'gweithredu')

73%

Ffynhonnell: Arolwg Gofyn a Gweithredu. Sylfaen: 311-316

Prif ganfyddiadau – effeithiau ar ddiwylliant sefydliadol

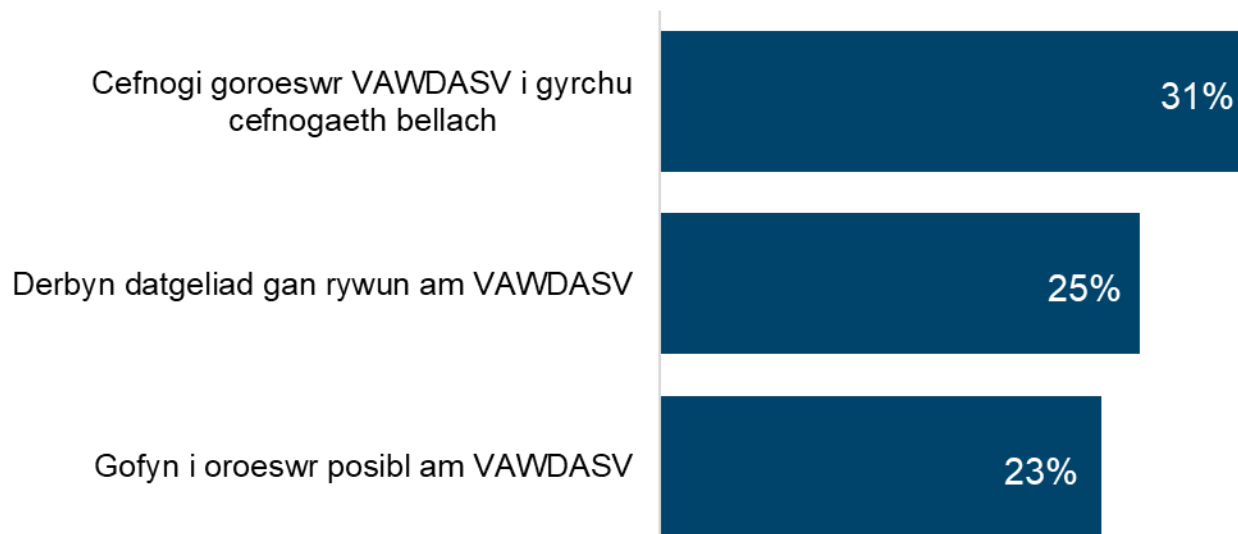
Ers i hyfforddiant Gofyn a Gweithredu gael ei gyflwyno...

Ffynhonnell: Arolwg Gofyn a Gweithredu. Sylfaen: 160-263

Prif ganfyddiadau – effeithiau Gofyn a Gweithredu ar ddysgwyr

- Nododd dysgwyr fod yr hyfforddiant yn berthnasol i'w rôl (86%) a'u sefydliad (91%) ac roeddent o'r farn bod gwybodaeth ar 'ofyn' a 'gweithredu' yn arbennig o ddefnyddiol.
- Roedd niferoedd sylweddol wedi rhoi cymorth uniongyrchol i oroeswyr neu oroeswyr posibl ar ôl yr hyfforddiant:

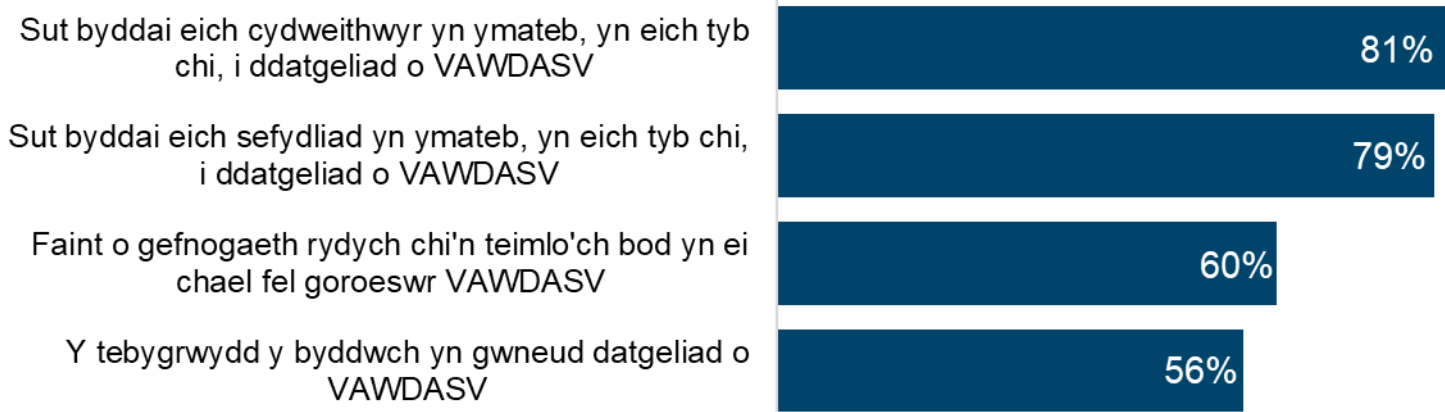
Ffynhonnell: Arolwg Gofyn a Gweithredu. Sylfaen: 254

Prif ganfyddiadau – effeithiau ehangach

- Fe wnaeth effeithiau Gofyn a Gweithredu ymestyn y tu hwnt i'r gweithle gyda rhai yn cymhwyso eu hyfforddiant i'w bywydau personol gyda ffrindiau a theulu.
- Roedd 15% o'r ymatebwyr yn oroeswyr VAWDASV eu hunain (48 o ymatebwyr) ac roedd 4% wedi gwneud datgeliad ers cael hyfforddiant Gofyn a Gweithredu (9 ymatebydd).
- Nododd yr ymatebwyr hyn effeithiau cadarnhaol Gofyn a Gweithredu yn y meysydd canlynol...

Yr holl beth am Ofyn a Gweithredu yw nad yw ar gyfer pobl yr ydym yn dod i gysylltiad â nhw yn broffesiynol yn unig, y defnyddwyr gwasanaeth yr ydym yn dod i gysylltiad â nhw, mae ar gyfer ein ffrindiau, teulu, cydweithwyr ac rwyf wedi cael fy synnu faint o gyflogeion sydd wedi cael eu heffeithio gan gam-drin domestig, mae o leiaf un neu ddau berson ym mhob sesiwn hyfforddiant.

Hyfforddwr 9, anarbenigol

Ffynhonnell: Arolwg Gofyn a Gweithredu. Sylfaen: 47-48

Prif ganfyddiadau – effeithiau Gofyn a Gweithredu

Heriau:

- Hyfforddiant yn cael ei gyflwyno i ddau fath o gynulleidfa – hyfforddwyr ac arbenigwyr VAWDASV
- Rhai bylchau yng nghynnwys yr hyfforddiant
- Rhai â diffyg hyder yn cyflwyno ar ôl Hyfforddi'r Hyfforddwr
- Ansicrwydd ynghylch addasu'r pecyn hyfforddiant

Er mwyn parhau i wneud [Hyfforddi'r Hyfforddwr Gofyn a Gweithredu], mae angen iddo sicrhau nad yw'n ymwneud â cham-drin domestig yn unig, ei fod am fathau eraill o drais yn erbyn menywod a thrais rhywiol.

Hyfforddwr 14, arbenigwr trydydd sector

Galluogwyr:

- Cymorth i Ferched Cymru – ymagwedd datblygiad parhaus
- Pwysigrwydd a gwerth cyd-gyflwyno gydag arbenigwyr trydydd sector
- Gallu i addasu'r pecyn hyfforddiant – teimlad o berchnogaeth

Pe byddai rhywun wedi dweud wrthyf i 'rwyf ti'n mynd i'w gyflwyno i gyd ar dy ben dy hun' byddwn wedi dweud 'nid wyf yn siŵr fy mod yn barod am hynny'. Rwy'n credu am fod gennym y sail wybodaeth gan yr arbenigwr, gan fy mod yn fwy cyfarwydd â hyfforddiant o ran hynny, nid oedd mor wael i mi, ond roeddwn yn teimlo bod yr ychydig droeon cyntaf yn frawychus.

Hyfforddwr 3, anarbenigol

Prif ganfyddiadau – effaith Covid-19

Heriau:

- Oedi cyn dechrau cyflwyno'r hyfforddiant Ymwybyddiaeth
- Addasiadau i'r hyfforddiant ar gyfer cyflwyno ar-lein
- Rhyngweithio ac ymgysylltu â hyfforddiant yn is oherwydd natur bell y sesiynau
- Pryderon ynghylch cyflwyno testunau sensitif – wedi eu lleddfu trwy gymorth iechyd a llesiant ychwanegol
- Effaith ar allu staff gyda rhai'n cael eu hadleoli oherwydd y pandemig

Felly, nid oes llawer o le ar gyfer trafodaeth, dim ond ni a chwe neu wyth person arall ac os maent yn dawel nid yw'n teimlo'n gyfranogol iawn ar hyn o bryd, gobeithio bydd yn well pan fyddwn yn ôl mewn ystafell.

Hyfforddwr 2, anarbenigol

Galluogwyr:

- Y rhan fwyaf wedi parhau i gyflwyno gyda llawer yn cyrraedd eu targedau
- Hyfforddiant yn fwy hygyrch – amser teithio a chostau wedi eu dileu, gan arwain at gyfraddau ymuno a mynychu uwch

Os rhywbeth, mae Covid wedi helpu i allu cyrraedd rhai gweithwyr proffesiynol am fod pobl yn gallu mewngofnodi yn hytrach na gorfod teithio i'r hyfforddiant.

Cydlynnydd Rhanbarthol 5

Argymhellion

Analysis for Policy

Cyflenwi a chyflwyno

Argymhelliad 1: Cymorth a chyllid parhaus ac ychwanegol gan Lywodraeth Cymru ar gyfer awdurdodau perthnasol i alluogi sefydliadau i ddyrannu mwy o adnoddau (amser staff ar gyfer hyfforddwr a gweinyddu) i'r rhaglen a sicrhau cymorth gan bartneriaid arbenigol.

Argymhelliad 2: Cyfathrebu cynharach gan Lywodraeth Cymru ynghylch dyraniadau'r Grant Cymhorthdal i alluogi cynllunio adnoddau yn fwy effeithiol mewn awdurdodau perthnasol.

Argymhelliad 3: Mwy o hyblygrwydd i awdurdodau perthnasol o ran cael mynediad at hyfforddiant Gofyn a Gweithredu mewn ymateb i lefel galw / gallu awdurdodau perthnasol penodol i gyflwyno a/neu eu hangen i hyfforddi hyfforddwr ychwanegol. Er enghraifft, darparu rhaglen dreigl o hyfforddiant sydd yn galluogi awdurdodau perthnasol i roi unigolion ar hyfforddiant y tu hwnt i'r rhaglen o hyfforddiant sydd wedi ei threfnu er mwyn sicrhau y gall sefydliadau gynnal cronfa o hyfforddwr gweithredol.

Argymhelliad 4: Parhad rhai sesiynau hyfforddiant ar-lein i alluogi mwy o hyblygrwydd a dileu rhwystrau daearyddol i fynychu.

Argymhelliad 5: Darparu cyrsiau diweddarau (yn cynnwys Grŵp 1) i sicrhau bod gwybodaeth a hyder staff yn cael ei gynnal.

Argymhelliad 6: Rhannu a lledaenu canfyddiadau o'r gwerthusiad hwn a monitro parhaus gydag awdurdodau perthnasol. Canolbwyntio ar amlygu gwerth a phwysigrwydd y rhaglen i sectorau / sefydliadau i annog ymrwymiad i gynorthwyo staff o ran cael mynediad at a chyflwyno hyfforddiant Gofyn a Gweithredu (e.e. darparu adnodd / amser ychwanegol).

Argymhelliad 7: Dulliau i alluogi hyfforddwr (y rheiny nad ydynt yn arbenigwr ac arbenigwr o'r trydydd sector) i adolygu ffurflenni gwerthuso yn rheolaidd i'w cynorthwyo i ddatblygu hyfforddiant Ymwybyddiaeth yn barhaus.

Argymhelliad 8: Darparu dulliau cymorth ychwanegol gan roi cyfle i staff sydd yn gysylltiedig â Gofyn a Gweithredu ar bob lefel i rannu profiadau a'r hyn a ddysgwyd, codi materion a gofyn cwestiynau (rhwng cymheiriaid a chyda Llywodraeth Cymru).

Argymhellion

Cynnwys y cwrs a deunyddiau hyfforddiant

Argymhelliad 9: Newidiadau i gynnwys cyrsiau Gofyn a Gweithredu, Hyfforddi'r Hyfforddwr ac Ymwybyddiaeth, yn cynnwys:

- mwy o enghreifftiau ymarferol ac astudiaethau ar gyfer trafodaeth
- mwy o ffocws ynghylch sut i ofyn cwestiynau, cael sgysiau am VAWDASV, ac ymdrin â datgeliadau ('gofyn a gweithredu')
- cynnwys sefyllfaoedd yn y gweithle.

Argymhelliad 10: Newidiadau i elfen microteach o gyrsiau Hyfforddi'r Hyfforddwr yn cynnwys:

- gofyn i fynychwyr gyflwyno rhan o'r cwrs y byddant yn ei gyflwyno yn hytrach nag elfen o VAWDASV
- gofyn i fynychwyr ganolbwyntio ar faes gafodd ei gynnwys yn y sesiwn gyntaf
- dyrannu mwy o amser i'r mynychwyr baratoi ar gyfer y cyflwyniad.

Argymhelliad 11: Darparu deunyddiau ategol ychwanegol i gefnogi cyflwyno Gofyn a Gweithredu a gwella ymgymeriad yn cynnwys:

- creu 'proffiliau rôl' ar gyfer hyfforddwyr Grŵp 2 a 'Hyrwyddwyr' Grŵp 3 i gynorthwyo cydlynwyr rhanbarthol ac arweinwyr hyfforddiant i 'recriwtio' staff i'r rolau hynny
- creu 'taflenni gwybodaeth' a thempledi ebost byr i gyfathrebu nodau, amcanion a fformat Gofyn a Gweithredu yn gryno i staff ar bob lefel er mwyn cynyddu dealltwriaeth ac ymwybyddiaeth o'r rhaglen
- mwy o ddeunyddiau penodol neu fodiwlau ar gyfer y cyrsiau hyfforddiant wedi eu teilwra i bob sector / math o sefydliad sydd wedi ei gynnwys yn y Fframwaith Hyfforddiant Cenedlaethol.

Argymhelliad 12: Ymgynghoriad a chyfranogiad awdurdodau perthnasol yn datblygu deunyddiau atodol (a ddisgrifir yn Argymhelliad 11) i gynorthwyo i gyflwyno Gofyn a Gweithredu.

Analysis for Policy

Argymhellion

Gwerthuso

Argymhelliad 13: Monitro a gwerthuso parhaus yn genedlaethol i fonitro canlyniadau tymor hwy, yn cynnwys datblygu templed offer casglu data (e.e. fersiwn byrrach o'r arolwg a ddefnyddiwyd yn y gwerthusiad hwn) i ganiatáu casglu data yn fwy cyson a chynnwys Gofyn a Gweithredu ar ddangosyddion cenedlaethol y mae angen i awdurdodau lleol adrodd arnynt.

Argymhelliad 14: Sefydlu prosesau cyson yn Llywodraeth Cymru ac ar draws rhanbarthau i ganiatáu casglu data gwell mewn sefydliadau, tra'n lleihau'r baich ar weithwyr proffesiynol. Gweithio cydgysylltiedig gwell rhwng awdurdodau perthnasol a sefydliadau'r trydydd sector (atgyfeirio) i fonitro a yw atgyfeiriadau wedi dod trwodd o ganlyniad i Ofyn a Gweithredu (e.e. ychwanegu Gofyn a Gweithredu fel dewis ar ffurflenni 'ble wnaethoch glywed amdanom?')

Argymhelliad 15: Mwy o ymchwil gydag:

- a. awdurdodau perthnasol i nodi grwpiau blaenoriaeth a allai elwa ar yr hyfforddiant
- b. arbenigwyr i fonitro niferoedd yr atgyfeiriadau a nodi ffyrdd o olrhain atgyfeiriadau trwy Ofyn a Gweithredu (ar gyfer mesur effaith)
- c. goroeswyr i archwilio a monitro effaith Gofyn a Gweithredu ar brofiad goroeswyr wrth i'r rhaglen gael ei chyflwyno.